

Spirit of Bosnia / Duh Bosne

An International, Interdisciplinary, Bilingual, Online Journal
Međunarodni, interdisciplinarni, dvojezični, online časopis

Francuski pamuk

Amil Sijarić

Kad su vedre noći, uvijek može do mile volje da se nagleda onog beskrajno dugog, toliko svijetlog i zagonetnog zvjezdanog puta preko neba koji se zove Kumova Slama. Postoji drevna priča da je kum kumu krao slamu, i kako je nosio ona se prosipala i za kumom ostavljala trag. Prije jednog vremena isto takav trag postojao je i preko Bosne, išao je s jednog njenog kraja na drugi, kao onaj gore s jednog kraja neba na drugi. Razlika među njima bila je u tome što je onaj gore bio označen zvijezdama i sav se sijao, a ovaj dolje — pamukom, i sav se bijelio. Razlika je postojala i u tome što od onog zvjezdanog puta preko neba niko nije vidio koristi, a od ovog pamuknog preko Bosne jesu mnogi, jer su mjesto košulja od konoplje i lana obukli košulje od pamuka.

Bio je to francuski pamuk.

Bilo je nastalo nesrećno doba za taj francuski pamuk... Mjesto morem, kako je do tada išao iz Egipta u Francusku, morao je da okrene put preko kopna, a na tome putu i preko Bosne, jer je je Francuska bila u neprijateljstvu sa Engleskom i njena mora zatvorena.

Ne zna se koliko je toga pamuka ulazilo u Bosnu, ali ga je iz Bosne izlazilo manje — jer ga je trnje i granje oko puta upalo iz bala na karavanima i jednostavno cvjetalo tim pamukom kao kakvim bijelim cvijećem ...

Uz to granje i trnje i ljudske ruke su ponešto upale od toga pamuka, a hajduci noću zasvrtali pod put cijele tovarne — i što se više taj pamuk bijelio oko puta, to su se sve više na ljudima bijeljele i košulje od pamuka — koji niti sade, niti siju, niti žanju, nego im sam dolazi i visi o trnju kao da na njemu i rađa, i treba ga samo ubrati. A to nije bilo teško, jer su mogla da ga beru i djeca; prije su djecu slali u trnje da beru trnjine, a sad su ih slali u trnje da beru pamuk, i koliko god ga pokupila, granje i trnje oko puta jednako je cvjetalo francuskim pamukom; bio se svijet mnogo nadao na to branje toga cvijeća — a neki stadoše bogu da se mole da jos bolje rađa taj pamuk, u tom nekakvom Egiptu, za koji do tada nisu ni htjeli da postoji, jer dok tamo rađa pamuk, kod njih ne mora da rađa konoplja, nisu je više ni sijali niti im trebale košulje od nje koje grebu niz leđa, kad imaju pamukne koje samo što ih ne miluju.

Mjesto konoplje, koju su vijekovima privijale na preslicu i prele, seoske snaše stadoše — sad najednom, da privijaju pamuk, bijel i mek kao paučina i da iz njega kroz prste provlače drukčiju žicu od konopljine — udeži se da postoji nešto što nije konoplja a prede se, tka, i oblaži. Na Bašaršiji u Sarajevu zasjele bi uz ono što prodaju — i, da ne dangube, u isto vrijeme i smok prodavale i pamuk prele. Vidjelo se i po tim preljamama — i po košuljama i gaćama na ljudima iz sela duž pamuknog puta da je čavo odnio taj francuski pamuk koji iz Egipta prolazi kroz Bosnu;

vidjeli su to i Francuzi i od kajmekana u Sarajevu tražili da se sa tim prekine i hajduci pohvataju i kazne. ?im se to pro?ulo, a sa tim i kajmekanova prijetnja da ?e smrtnom kaznom biti kažnjen svaki ko se uhvati u košulji od pamuka, oni što su ih nosili skinuli su ih i vratili se u konoplju.

Sem jednog, sem nekog Bejtulaha iz Viteza koji nije znao niti mogao znati šta Francuzi traže od Bosne i kolikom kaznom kajmekan prijeti. Sam ?avo je naveo toga Bejtulaha da se bez ikakva posla i potrebe, upravo u taj najgori trenutak, digne iz Viteza i do?e u Sarajevo — u košulji od francuskog pamuka!

Prošetao je kroz ?aršiju nekoliko puta — odovud onamo i odonud ovamo, kako to i ho?e u?initi seljak kad nema posla a ima vremena, kad ga u dokolici obuzme želja da po ?aršiji prohoda ... To je ona lagana, selja?ka šetnja, s nogom pred nogu, s rukama na le?ima — kad ništa ne prodaje i ništa ne kupuje, kad se ?ini da mu je od svih poslova ostao samo još taj: da o?ima i nogama premjerava ?aršiju. Pod grlom mu se bijeljela košulja, i svak je — ?ak i izdalje, mogao da vidi da je ta košulja od pamuka. Onima što su stali i gledali ga — jednog jedinog na ?aršiji u košulji od pamuka, ?inilo se da taj seljak prkosi i kajmekanu i Francuzima, i da je od svih mjesta najradije izabrao ?aršiju — da po njoj, gore–dolje, prošeta u francuskom pamuku! ?udili su se kako se na to usudio — kad je svak sa sebe skinuo pamuk a natakao konoplju ili bez; nalazili su da je kod toga seljaka jedno od dvoje: ili je hrabar preko svake mjere, ili je lud; a ako nije ni jedno od to dvoje, onda je tre?e: nije doznao o gonjenju onih što su krali francuski pamuk — i da ?e, ako ga uhvate u toj košulji, platiti glavom za sve druge košulje i sve hajduke. Pogledali bi ga i ostavili nek i dalje mjeri ?aršiju — žale?i ga što ?e i njega izmjeriti, sve štapovima po le?ima, ako ga uhvate u toj košulji.

Prvi ga je uhvatio ?aršijski zaptija Jusuf. Tome Jusufu bjelina košulje od francuskog pamuka zabola se u o?i kao strijela — i sam se, kao strijela, zaletio na tu bjelinu: uhvatio je seljaka za jaku i stezao koliko god može, i jaku i vrat. Izvodio je to kao da ga gledaju i Francuska i Bosna i govore mu da još ja?e stegne; stezao ga je i odgovarao i Francuskoj i Bosni— » Ovo mu je za pamuk, ovo mu je za ovu košulju!« Kao da je htio da ga zadavi, tu na sred ?aršije — nek svijet vidi kako prolaze oni što krađu francuski pamuk; kazna za pamuk i ina?e nije bila manja od davljenja, a zaptija i jest onaj koji kaznu izvršava. Ova se mogla izvršiti bez presude, jer smrtna je presuda za kradljivce pamuka ve? unaprijed izre?ena.

Svijet se zgomilao da vidi šta to zaptija ?ini od nekakvog seljaka, a Jusuf je — više zbog svjetine da ga gleda šta ?ini nego zbog košulje, sve ja?e gnjavio i davio seljaka; bilo mu je lako da ga davi, jer je seljak bio slab — bio je rasta malog, le?a pogrbljenih, tanak i mršav; bio je to neki sirotni seljak iz Viteza kod Travnika, ali sa dobrom, sa novom košuljom na sebi, za nesre?u od francuskog pamuka.

Pošto je — onim stezanjem i davljenjem, pokazao svjetini koliku vlast ima jedan zaptija kad uhvati kradljivca francuskog pamuka, Jusuf je sa njega svalio sve do košulje, i naredio mu da takav — samo u košulji, dubi pred svijetom, da ni?im ne mrda, da ?uti i odgovara samo kad ga on upita; upitao ga je najprije kako mu je ime.

— Bejtulah — odgovorio je seljak.

— Odakle si, Bejtulahu?

— Iz Viteza sam.

— A košulja odakle ti je?

— Košulja mi je iz Egipta.

— Kako se, ti Bejtulahu, pruži do Egipta da nabaviš košulju od pamuka? — podrugljivo pita ga Jusuf.

— Nisam se pružio — veli Bejtulah. — Djeca se digla te pamuk po trnju pokupila a žena oprela i

izatkala. I sašila košulju, meni ovu a djeci po dvije. Ne znam zašto si me hvatao za grlo.

— Da mi kažeš otkud ti košulja.

— Za svašta su me ljudi u životu pitali, ali me niko nije upitao otkud mi košulja; djeca pamuk pokupila, da ga nisu pokupila vjetar bi ga odnio — veli Bejtulah.

— Znaš li ti ?iji je to pamuk? — pita ga Jusuf.

— ?uo sam da je francuski. Ali onaj po trnju sva?iji je onoga ko ga prvi pokupi. I prvi od njega košulju obu?e; što me držiš u ovoj košulji da me svijet gleda?

— Zato što si krao francuski pamuk.

— Nisam ga krao, djeca su ga pokupila. Što da ga kradem kad ga ima svuda oko puta: pronose ga karavane a granje ?upa. Djeca pokupe.

Jusuf ga nije slušao; njemu, ?aršijskom zaptiji, nije bilo stalo do istine je li ili nije Bejtulah krao francuski pamuk, nego da svjetini oko Bejtulaha pokaže na šta sve ima pravo on — Jusuf, ?aršijski zaptija, kad uhvati krivca; ako dosad to ?aršija nije znala, neka sad zna i dobro zapamti. Seljak iz Viteza sa košuljom od francuskog pamuka — a to ?e re?i uhva?eni krivac, bio mu je zgodna prilika da iskali strast malih ljudi, od male vlasti — koja je utoliko ja?a ukoliko je žrtva slabija.

— Pogledaj se koliko si malen! — veli Bejtulahu.

— Bog me malog stvorio; ovoliki sam po božjoj volji — veli njemu Bejtulah.

— Znaš li ti da zbog te male košulje na tebi može da do?e do kavgе izme?u Bosne i Francuske?

— Ja ne znam — veli Bejtulah.

— Zna?eš ako Francuzi do?u na ovu istu ?aršiju zbog istoga tebe i zbog te iste košulje na tebi; ne kupuju oni pamuk u Egiptu da tebe u Vitezu obla?e, Bejtulahu; može sutra, na ovom istom mjestu da stoji Francuz i pita te otkud na tebi ta košulja od moga pamuka? A šta ?eš mu ti, Bejtulahu, drugo re?i no da si ukrao njegov pamuk.

— Djeca su ga — veli Bejtulah — pokupila po trnju.

— To ti Francuz ne?e primiti.

— Ja ?u to re?i pred svakim — veli Bejtulah. — I pred bogom, i pred ljudima, i pred tim Francuzom; ja sam pošten, djeca su ga pokupila.

— Tebe ?e i kajmekan uzeti preda se i pitati te otkud ti, Bejtulahu, ta košulja; nosio si konoplju a sad nosiš pamuk, jesi li ti, Bejtulahu, iz Egipta ili si iz Viteza? Košulja ti kaže da si iz Egipta. I ne?e ?ekati da mu ti pri?aš kako je vjetar otpuhao pamuk a djeca ga pokupila, nego ?e te predati meni, a ja, Bejtulahu, davim. Mogu te i Francuzi zadaviti, nemoj misliti da su daleko i da ih se ne bojiš, oni su u hanu Kolobara — u »Han franse Kolobara« koji su zakupili da iz njega motre kud im ide pamuk. Može te kajmekan njima predati da ti sude, jer je na tebi njihov pamuk, a oni te mogu meni predati da izvršim kaznu; ko god ti sudio, preda?e te meni da te zadavim.

— Pa zadavi. Onaj su pamuk djeca pokupila — veli mu Bejtulah.

— To si sto put rekao, to ti odbijam: a sad mi kaži zašto si došao u Sarajevo kad nije pazarni dan, zašto si došao baš danas kad je kod kajmekana francuski konzul — upravo zbog pamuka, zašto si, Bejtulahu, došao i po ?aršiji šetao u košulji od francuskog pamuka?

— Ne znam što sam došao; bio sam dokon pa došao u Sarajevo — veli Bejtulah.

?uo se neko od onih što su stajali i gledali šta zaptija radi od jednog ?ovjeka zbog košulje — veli:

— Ako me moja pamet ne vara, taj je ?ovjek pošten.

Za njim se ?uo drugi:

— Ne može biti pošten kad je u košulji od pamuka.

— Djeca pokupila... — veli Bejtulah.

?uo se tre?i:

— Sre?a njegova što je malen, pa mu je i košulja malena, pa mu je, prema košulji, i krivica mala i treba da mu je i kazna mala. Treba da ide jedno prema drugom.

— Pravo je da mu kaznu odrede prema košulji — složio se neko.

— Košulju ?e mu izmjeriti — veli zaptija. — Naši ?e je izmjeriti aršinom, a Francuzi iz »Han franse Kolobara« metrom, jer kod njih je metar, nije aršin. Ovoga ?e Bejtulaha cijelog premjeriti i aršinom i metrom. Po?e?e od ramena pa dolje. Re?i ?e mu da ispruži ruke, pa ?e mu i ruke izmjeriti. Naši aršinom a Francuzi metrom. Pa ?e prema te dvije mjere ta?no znati koliko je ukradenog pamuka otišlo u košulju; kad ga izmjere uze?e te ga opisati kakav je iznutra i kakav je izvana. Po tome ?e znati je li sklon kra?i i je li još šta ukrao sem francuski pamuk. Pita?e ga šta ima kod ku?e, pa ?e i to zapisati i naši i Francuzi.

— Imam kravu i koze — veli Bejtulah.

— To ?eš ti kazati Francuzima. Ljudi, svi ?e Francuzi znati koliko ovaj Bejtulah ima koza, koliko ima zemlje i koliko ima djece; kod njih se sve zapisuje kad se neko uhvati da je kriv.

— Djece imam, zemlje nemam — veli Bejtulah.

— Pa ?e mu Francuzi — nastavlja zaptija —prodati i ku?u i zemlju da se namire za svoj pamuk.

— Imam ku?u i djecu — veli Bejtulah.

— U djecu ti ne?e dirati, a tu ?e košulju sa tebe skinuti i ona više ne?e biti tvoja nego državna.

Bila je to prilika za zaptiju da pokaže svjetini kako zna šta ?e biti sa tim seljakom iz Viteza kad dvije države stanu da ga doturaju jedna drugoj iz ruke u ruku i ispituju kako mu je ime, odakle je i zašto je krao; preko njega otkri?e i ostale kradljivce i to ?e biti kraj kra?i francuskog pamuka u Bosni. A kad ne bi bio kraj, Francuzi bi se naljutili na Bosnu i tražili da im se pamuk plati milom, a kad Bosna ne bi htjela milom, oni bi se naplatili silom i krv bi, na obadvije strane, potekla. Ponišanio je prstom u Bejtulaha, veli:

— Potekla bi zbog ovog malog!

— Nek potekne — veli Bejtulah. — Ja sam pošten. Onaj je pamuk vjetar dopuhao a djeca pokupila.

— Potekla bi zbog ove košulje na ovom malom— nastavlja zaptija.

— Nek potekne zbog mene malog. Malog me je bog dao. A onaj su pamuk djeca ...

?uo se neko iz svjetine:

— Ljudi, ako smo ljudi možemo i sami da ocijenimo je li ovaj ?ovjek kriv. Ako je kriv, možemo mu i mi suditi jer je uhva?en na ?aršiji, a ?aršija je mnogima sudila i na onaj ih svijet poslala pa može i jednom seljaku zbog jedne košulje. Znamo ko je ovaj ?ovjek: seljak je, iz Viteza je, ime mu je Bejtulah. Na tome je Bejtulahu košulja od pamuka, a znamo da se francuski pamuk krade. Ne znamo ono glavno: koliko je pamuka otišlo u tu košulju. Ako me?u nama ima terzija a pri njemu se desio aršin, neka pri?e i izmjeri onu košulju. Neka je sve po pravdi, neka se našem ?ovjeku ne u?ini nepravda.

— Nek mi se u?ini nepravda — veli Bejtulah. —Ja sam prav, djeca pokupila ...

— Ima li ko aršin, ljudi? — nastavio je onaj što je bio za pravdu.— Ima nas nekolicina koji mjerimo i krojimo —?uo se neko iz gomile i podigao gore aršin.

Zaptija nije dao da ga mjere, veli da ?aršija ima pravo da mjeri ono što prodaje i kupuje a ovaj se seljak ne prodaje i ne kupuje i pravo da ga i mjere i biju imaju oni koji ?e mu suditi.

— Nek i mjere i biju — veli Bejtulah. — Ja sam pošten.

— Košulja ti veli da nisi pošten.

— Djeca pokupila...

Zatim se ?uo jak glas i vidio se tamo u gomili jak ?ovjek — taj jaki ?ovjek je doviknuo svojim jakim glasom da su svi u?utali:

— Ljudi, ne valja za nas...

?ekali su da ?uju šta ?e dalje da kaže. A on nastavio još ja?im glasom:

— Ne valja, ljudi, za Bosnu...

Utišali su se kad su ?uli tako krupnu rije? kao što je Bosna. Htjeli su da ?uju šta to za Bosnu ne valja.

— Ne valja za Bosnu što je taj ?ovjek takav...

— Kakav? — upitali su ga.

— Malen, bra?o. Pogledajte koliko je sitan taj ?ovjek a iz Bosne! Ne može to tako..., nismo mi takvi... Ne?emo dozvoliti da ga Francuzi ispituju i gledaju odozgo a on njih odozdo. Ne možemo dozvoliti da mu se Francuzi smiju, i da se preko njega smiju Bosni; izvedite mjesto njega mene pred Francuze da vidimo ko ?e se kome smijati. I ko ?e, bra?o, biti onaj što gleda odozgo a ko onaj što gleda odozdo; izvedite mene mjesto njega. Velika je Bosna, ljudi, nije mala kao što je ovaj Bejtulah. A on nije kriv što je malen.

— Nek sam malen, pošten sam — Bejtulah ?e.

— Ti ?uti, tebe niko ništa ne pita; ako si malen, jezik ti je velik — podviknuo mu je onaj jaki, krupni ?ovjek. Okrenuli su se tamo da vide ko je to i gledali ga — odozdo. Pa ?e neko, gotovo tužno:

— Da je dao bog da si ti krao onaj pamuk a ne on.

— Ukraš?u ga samo zbog toga da Francuze pogledam odozgo!

Okrenuo se zaptiji, veli mu:

— Nemoj toga ?ovjeka voditi u Kolobaru; bio kriv ili prav nemoj ga voditi Francuzima.

— Kad sam ga uhvatio moram ga odvesti i našim i Francuzima. Takav je zakon; kad ga ne bih odveo, bio bih kriv kao da sam ukrao pamuk. Izgubio bih hljeb.

— Izgubi ga! — veli mu onaj jaki, krupni ?ovjek.

— Pa da me ti hraniš! Nisam ja za dan porastao pa da se igram sa svojim hljebom. Ne?eš me ti hraniti. Nego ?eš mi se smijati — veli zaptija izvijaju?i šijom i o?ima školje?i.

— Ja te ne?u hraniti, to nek znaš, ali izgubi hljeb zbog ovoga maloga ?ovjeka; ne?u te hraniti ali ti se ne?u ni smijati.

— Ho?e li me ?aršija hraniti? Znam ja kako ?aršija hrani, ne?u ja da spadnem na ?aršiju — brani se zaptija, a onaj ?ovjek ponavlja:

— Ne?e te ni ?aršija hraniti, ali izgubi hljeb.

— Pa da umrem od gladi!

— Nek umreš od gladi, ali ovog ?ovjeka nemoj voditi. Odvedi mene. Ja ?u pred tobom a ti za mnom i pravo u Kolobaru.

— Ne?u ja da vodim prava ?ovjeka — odbija zaptija.

— Re?i ?u im da sam kriv — nastavlja onaj — re?i ?u im da sam iz sred Bosne, i re?i ?u im i to da ih gledam odozgo, kao što bih i gledao te Francuze da me pred njih pobodeš.

Nastala je zatim tišina, iz koje se izvio sjetan, raspjevan glas:

— Što bi to, ljudi, valjalo za Bosnu! Da ovaj ?ovjek dira glavom gore tavan, i odozgo gleda dolje Francuze. A oni mali, manji od ovoga Bejtulaha. Da se sjetio pa da ukrade toga pamuka. Što bi to, ljudi, bilo za Bosnu...!

Iako mu je nare?eno da ?uti, Bejtulah je progovorio, veli:

— Ja ?u tamo da stanem. Onaj su pamuk djeca ..., vjetar ga raznio a djeca pokupila.

Rekli su mu da ne pominje sto put tu djecu i taj vjetar, moglo bi mu to pro?i u Vitezu a na ?aršiji ne može, a zaptiji nek ga vodi kud ho?e kad je i kriv i mahnit — i da su mahniti i oni sami kad toliko stoje oko njega i dangube zbog nekakve košulje na nekakvom seljaku. Drugi su rekli da ga zaptija nikud ne vodi nego pusti nek ide kud sam ho?e — nek ide u Vitez odakle je i došao pa nek je i kriv — da nije pravo da on jedini odgovara za sve koji su nosili košulje od francuskog pamuka pa danas, kad se za njih kažnjava, ugrabili te ih svukli.

Sva?ali su se oko toga treba li ga ili ne treba pustiti. Odgovorio im je zaptija, veli im: da se za to ?aršija ne pita nego on; ne prima ?aršija platu da takve hvata nego on — Jusuf, i protivili se koliko im drago, on ?e toga ?ovjeka odvesti u zatvor.

— Vodi me u zatvor — veli Bejtulah. — Ja sam pošten.

— Ja sam tebi rekao da ?utiš — onaj jaki ?e, onim jakim glasom. — Nisi pošten. Ta ti košulja kaže kakav si. Ali ja ne dam da te zaptija pred Francuze izvodi. Ni zatvori, ni izvodi. Neka ?uje šta sam rekao, a ja što kažem to ne poreknem; takva mi se desila narav.

Zaptija ?e otegnuto, ljuto, podsmješljivo; bilo ga je mnogo uvrijedilo to što je ?uo:

— Ja te ne poznajem, pa mi kaži koja to bi ti sila i koja u tebi bi to narav pa da mi ne daš da ovoga ?ovjeka odvedem u zatvor? Niko meni ne može zabraniti da obavljam svoju dužnost, pa ne možeš ni ti da si još toliki. I takve sam ja vodio u zatvor, sve polako, sve kroz ?aršiju, a i oni su imali narav... tu koju imaš ti; u zatvoru svak izgubi narav. Pitao sam neke kad sam iz njih istjerao narav kako im je ime, a oni nisu mogli da se sjete ni imena ni odakle su; mogao bi i ti zaboraviti odakle si.

— Vodi me — veli Bejtulah. — A onaj su pamuk djeca pokupila.

— Ja sam rekao što sam rekao: ne dam da te vodi — ?uo se onaj jaki.

Za njim se ?uo neko ko se nije vidio, ali mu je glas bio oštar i svi su umukli da ga poslušaju, jer je taj prijetio, veli:

— Umijem i ja nešto da kažem ovome zaptiji koji jede državni hljeb, pa nek me ?uje, i ?ujte me vi svi: Jusufe, zaptijo, ako toga ?ovjeka ne odvedeš u zatvor, ja ?u te iz ovih stopa prijaviti pa ?e ti, Jusufe, zaptijo, te državne haljine skinuti — i, Jusufe, zatvoriti da mjesto toga seljaka ležiš, a on ?e se u Vitezu grijati sunca i smijati i tebi, Jusufe, i nama svima. To ti rekoh i ti ?u, nemoj sjutra da kažeš da nisi ?uo.

Nastala je tišina; ?ula se samo dolje po kaldrmi obu?a. Kroz tu tišinu zaptija ?e polako:

— ?uo sam. No ne znam ko mi to prijeti. Tražio je o?ima toga ?ovjeka, i našao ga, jer on se sam podigao na nožne prste da ga svi vide.

— Vidiš li me? — veli otud.

— Vidim te jedva — veli mu zaptija — Vidim da nisi sila kakvom se praviš. Ako si sav tu, te te nema još negdje.

— Može biti da me ima još negdje, a za tebe je dovoljno ovoliko koliko me ima ovdje. Vidio si me pa mi sad reci jesi li me i ?uo? — veli ?ovjek.

— ?uo sam te — veli mu Jusuf. — Prijetiš jednom zaptiji na ?aršiji. Ali te se Jusuf ne boji da si još toliki, da se ti i onaj što mi je prijetio prije tebe jedan na drugog nastavite Jusuf vas se ne boji — hlabro ?e i juna?ki zaptija.

— Boj se, Jusufe!

— Kojem ti to Jusufu prijetiš?

— Ja tebi.

— Kojem ti to zaptiji prijetiš?

— Ja tebi.

— E kad prijetis meni i Jusufu i zaptiji, ovome istom koji ovdje stojim, ja ?u za inat tebi da pustim ovoga ?ovjeka da znaš i da svakom pri?aš da se Jusuf nikog ne boji.

Okrenuo se Bejtulahu. I podviknuo mu:

— Osloba?am te za inat. Neka onaj vidi da se ja nikoga ne bojim; nije majka još rodila sina da ga se Jusuf boji. Idi kud ho?eš, baš sa tom košuljom u kojoj si i došao, ?avole! Nije taj po zemlji još prohodao koga se Jusuf boji. Ti, ?avole, idi — veli Bejtulahu.

— Zatvori me — veli Bejtulah. — Djeca pokupila... Žena sašila. Ja sam pošten.

— Idi! — Jusuf ?e oštro.

— Ljudi, otkad ?aršija postoji ovo nije bilo; sve je ovo sa pamukom došlo, i još ?e do?i — ?uo se neko. Zatim ?e onaj što prijeti:

— Ti si, Jusufe, kao i taj koga si pustio, i gori si od njega — i u zatvor ?eš mjesto njega ako me poslušaju oni što su ti to odijelo dali, i hljeb ti državni dali.

— Za inat sam kao on — odgovara mu Jusuf — i za inat sam gori od njega, i tebi sam ga za inat

pustio; ti ne znaš da je moja volja koga ?u pustiti a koga zatvoriti, nikome o tome ne polažem ra?un pa nek sam u državnom odijelu.

Opet ?e onaj što mu prijeti:

— Svu?i ?e ti ga pa ?eš go hoditi.

— Ni go nikom ne?u polagati ra?un — odgovara mu Jusuf. Okrenuo se svjetini i podviknuo: — Razi?ite se dok vas nisam razagnao. Ti Bejtulahu, kad stigneš u Vitez skini tu košulju.

— Ne?u je skinuti. Vjetar pamuk raznio a djeca pokupila. Ja sam ispravan ko i ti. Djeca pokupila a žena sašila.

— Ljudi...

— Sve je doslo sa pamukom!

Prenosile su ga i dalje karavane.

Bijelio se preko Bosne kao Kumova Slama preko neba...

The preceding text is copyright of the author and/or translator and is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivs 3.0 Unported License.